

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΠΟΔΗΛΑΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΙΚΟΣ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ**

Σπουδάστρια: Τριανταφύλλου Αικατερίνη

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Δρ. Αναστασία Ζαφειροπούλου

ΠΥΡΓΟΣ 2019

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΠΕΡΙ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

Βεβαιώνω/ουμε ότι είμαι/είμαστε ο/οι συγγραφέας/εις αυτής της εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα/είχαμε για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία.

Επίσης, έχω/έχουμε αναφέρει τις οποίες πηγές από τις οποίες έκανα /κόναμε χρήση δεδομένων, ιδεών η λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες.

Ακόμη δηλώνω/ουμε ότι αυτή η γραπτή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα/εμάς προσωπικά και αποκλειστικά και ειδικά για την συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία ότι θα αναλάβω/ουμε πλήρως τις συνέπειες εάν η εργασία αυτή αποδειχτεί ότι δεν μου/μας ανήκει.

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ 1

ΑΡΙΘ.ΜΗΤΡΩΟΥ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ 643

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ 2

ΑΡΙΘ.ΜΗΤΡΩΟΥ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ 3

ΑΡΙΘ.ΜΗΤΡΩΟΥ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	σελ 5
ABSTRACT.....	σελ 6
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	σελ 7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ8-9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

<i>1.1 Ιστορική εξέλιξη της έννοιας του Τουρισμού .....</i>	<i>σελ10</i>
<i>1.2 Κατηγορίες του Τουρισμού .....</i>	<i>σελ12</i>
<i>1.3 Λειτουργία Διεθνούς Τουριστικής Αγοράς .....</i>	<i>σελ14</i>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΠΟΔΗΛΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

<i>2.1. Ποδηλατικός τουρισμός στην Ελλάδα.....</i>	<i>σελ 16</i>
<i>2.2. Ορεινή ποδηλατική μετακίνηση .....</i>	<i>σελ 18</i>
<i>2.3. Ο ποδηλατικός τουρισμός σε διεθνές επίπεδο.....</i>	<i>σελ 20</i>
<i>2.4. Ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες για την ποδηλατοδρομία .....</i>	<i>σελ 24</i>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

3.1 *Περιπατητικό όν ο άνθρωπος* .....σελ 26

3.2. *Εξοπλισμός για πεζοπορία*.....σελ 28

3.3. *Ελλάδα: Εθνικά Μονοπάτια*.....σελ 28

3.4. *Ευρωπαϊκή Ένωση Πεζοπορίας : Ευρωπαϊκά Μονοπάτια*.....σελ35

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ σελ41

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....σελ43

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ σελ43

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία καλείται να καταγράψει και να αναλύσει το φαινόμενο του τουρισμού και συγκεκριμένα δύο εναλλακτικών μορφών, τον ποδηλατικό και τον περιπατητικό τουρισμό, σε εθνική και διεθνή τουριστική αγορά. Σκοπός της εργασίας είναι να κατανοήσουμε την έννοια και τις κατηγορίες του, καθώς και την ζωτική σημασία του για την ανάπτυξη και την οικονομία στην Ελλάδα αλλά και παγκοσμίως. Η εργασία κατανέμεται σε τρία κεφάλαια.

Αρχικά, δίνεται η ιστορική εξέλιξη της τουριστικής βιομηχανίας σε διεθνές και εθνικό επίπεδο. Ακολουθεί μία εννοιολογική προσέγγιση στο φαινόμενο του τουρισμού και εν συνεχεία αναλύουμε τον εναλλακτικό τουρισμό και τις μορφές του.

Το δεύτερο κεφάλαιο αφορά τον ποδηλατικό τουρισμό, ξεκινώντας, λοιπόν από την Ελλάδα, περιγράφουμε την ορεινή ποδηλασία και κάποιους σημαντικούς φορείς που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του. Με τον ίδιο τρόπο προσεγγίζουμε και την ποδηλατική δραστηριότητα που συναντάμε διεθνώς, όπως και τις ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες που έχουν παρθεί σχετικά με αυτή.

Στο τρίτο κεφάλαιο, εξετάζουμε τον περιπατητικό τουρισμό, περιγράφοντας τις ανάγκες του ανθρώπου να έρθει κοντά με την φύση και αναφέροντας ορισμένα σχετικά χαρακτηριστικά όπως ο αναγκαίος εξοπλισμός ενός περιπατητή. Στη συνέχεια, περιλαμβάνονται πληροφορίες και χάρτες για τα μονοπάτια τόσο της Ελλάδας όσο και του εξωτερικού.

Τέλος, η εργασία ολοκληρώνεται, συμπεραίνοντας τις θετικές επιπτώσεις του τουρισμού στην παγκόσμια κοινότητα και συγκεκριμένα την ραγδαία εξάπλωση του ποδηλατικού και του περιπατητικού τουρισμού σε εθνική και διεθνή τουριστική αγορά, χωρίς να παραλείπει την ανάγκη ανάπλασης των ποδηλατικών υποδομών-εγκαταστάσεων, καθώς και την τοποθέτηση ειδικών σημάνσεων και συντήρησης μονοπατιών σε ό,τι έχει να κάνει με την περιπατητική δραστηριότητα.

Λέξειςκλειδιά: Εναλλακτικός τουρισμός, Ποδηλατικός τουρισμός, Περιπατητικός τουρισμός

ABSTRACT

This diploma thesis is meant to record and analyze the phenomenon of tourism and in particular two alternative forms, cycling and walking tourism activity on national and international tourism market.

The aim of the thesis is to understand its meaning and its categories, as well as its vital importance for the development and the economy of Greece and globally. The thesis is divided into three chapters. Initially, the historical development of the tourist industry is given at international and national level. Then a conceptual approach to the phenomenon of tourism is given and afterwards we analyze the alternative tourism and its forms.

The second chapter concerns cycling tourism, starting from Greece, we describe mountain biking and some important factors that contribute to its development. In the same way, we approach the cycling activity that we encounter at international level as well as the European initiatives that have been taken on it. In Chapter Three, we look at walking tourism, describing human's needs to come closer to nature and mentioning some relevant features such as the necessary equipment of a walker.

Finally, the thesis is completed, concluding the positive effects of tourism on the global community, in particular the rapid expansion of cycling and walking tourism on national and international tourism markets, without neglecting the need to rebuild bicycle-infrastructure facilities and the placement of special markings and maintenance of paths in what concerns walking activity.

Key words: Alternative tourism, cycling tourism, walking tourism

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της πτυχιακής μου εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω αρχικά τους γονείς μου, οι οποίοι με στήριξαν οικονομικά όλα αυτά τα χρόνια σπουδών και ιδίως την μητέρα μου, η οποία δεν έλειψε στιγμή από το πλευρό μου και δεν έπαψε ποτέ να με ενθαρρύνει να επιτύχω τους στόχους μου και να μου υπενθυμίζει να μην τα παρατάω στις δύσκολες στιγμές. Έχω την ανάγκη να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου για μερικά αγαπημένα πρόσωπα που γνώρισα με την έναρξη της φοιτητικής μου ζωής και μέχρι σήμερα με ενθαρρύνουν σε κάθε μικρό και μεγάλο βήμα και μου θυμίζουν καθημερινά ότι πέρα από τις ουσιαστικές γνώσεις των σπουδών, αποκομίζεις και φιλικές ζωής. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου κα Ζαφειροπούλου Αναστασία για την ανάθεση του θέματος, την καθοδήγησή της και τον χρόνο που διέθεσε για να με βοηθήσει με την υλοποίηση της εργασίας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα το οποίο καλούμαστε να αναπτύξουμε σχετίζεται με μορφές του εναλλακτικού τουρισμού, ο οποίος αποτελεί θεμελιώδη πυλώνα για την διεθνή τουριστική αγορά. Η διεθνής τουριστική αγορά συμβάλλει στην οικονομική ευημερία της παγκόσμιας τουριστικής βιομηχανίας. Οι διεθνείς εξελίξεις σε πολιτικό αλλά και σε οικονομικό επίπεδο επηρεάζουν άμεσα άλλοτε με θετικό και άλλοτε με αρνητικό πρόσημο την παγκόσμια τουριστική αγορά. Ο ορθολογισμός είναι αναγκαίος στον τουριστικό προγραμματισμό, ο οποίος θα επιφέρει θετικά αποτελέσματα για την εθνική οικονομία αλλά και γενικότερα στη παγκόσμια κοινότητα.

Η επιθυμία για ταξίδι αναψυχής ωθεί τα κράτη να δημιουργήσουν ελκυστικά τουριστικά θέρετρα και καταλύματα με σκοπό την άριστη υποδοχή και φιλοξενία των τουριστών. Ο σύγχρονος τρόπος ζωής ωθεί τους ανθρώπους στη επιλογή διακοπών ηρεμίας και ξεκούρασης και μάλιστα συμβάλλει στην επιλογή του εναλλακτικού τουρισμού. Η εποχή του 80 και του 90 του μαζικού τουρισμού πνέει τα λούστια και πλέον οι προτιμήσεις της διεθνούς τουριστικής αγοράς στρέφονται στον εναλλακτικό τουρισμό.

Η Ελληνική τουριστική και ταξιδιωτική βιομηχανία βρίσκεται αντιμέτωπη με τις νεοεισερχόμενες καινοτομίες του εξωτερικού. Η νέα τάση στον τουρισμό ονομάζεται εναλλακτικός τουρισμός και σχετίζεται με κατηγορίες άθλησης στην ύπαιθρο. Ο εμπλουτισμός της τουριστικής αγοράς στοχεύει στην ποιότητα που προσφέρει η φύση. Επί παραδείγματι ο ποδηλατικός τουρισμός είναι μια νέα τάση για την Ελλάδα προερχόμενη από τη βόρεια κυρίως Ευρώπη η οποία στο εξωτερικό ήδη έχει γίνει ζωτικής σημασίας στη διεθνή τουριστική αγορά. Η νέα αυτή καινοτομία της ελληνικής τουριστικής κουλτούρας θεωρείται μια αξιοποιήσιμη δύναμη και εργαλείο για την ενίσχυση τόσο της τοπικής οικονομίας όσο και της εθνικής οικονομίας. Η πραγματικότητα που διαμορφώνει η νέα αυτή τάση είναι η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Η ποδηλατοδρομία στον ελληνικό χώρο τα τελευταία προσφάτως χρόνια έχει αρχίσει να εξαπλώνεται σε σημείο που το ίδιο το κράτος με ειδικά νομοσχέδια ασφαλίζει και εδραιώνει στον ελληνικό τουρισμό τόσο τις ποδηλατικές εγκαταστάσεις όσο και το περιπατητικό δίκτυο των εθνικών μονοπατιών, τα οποία αποτελούν βασικό μέρος των ευρωπαϊκών μονοπατιών.

Η παρούσα εργασία ασχολείται με την ανάπτυξη της ποδηλατικής δραστηριότητας και της περιπατητικής περιήγησης. Και οι δύο μορφές του εναλλακτικού αυτού τουρισμού είναι ευρέως διαδεδομένες στο εξωτερικό και κυρίως στη Β. & Κ. Ευρώπη. Ξένα τουριστικά γραφεία προωθούν και ασχολούνται με τις διακοπές του εναλλακτικού τουρισμού κυρίως στην εποχή της άνοιξης και του φθινοπώρου.

Το φυσικό κάλλος της Ελλάδας καθώς και το ιδανικό κλίμα της αποτελεί πόλο έλξης για πεζοπορικές εξορμήσεις και ποδηλατική δραστηριότητα είτε σε πεδινές είτε σε ημιορεινές περιοχές. Οι κρατικοί φορείς θα πρέπει να πάρουν τα κατάλληλα μέτρα ανάπλασης και διαμόρφωσης των υπαίθριων και αγροτικών περιοχών με σκοπό να γίνουν κατάλληλες για υποδοχή και φιλοξενία τόσο για τους ποδηλάτες τουρίστες όσο και για τους πεζοπόρους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

1.1 Ιστορική εξέλιξη της έννοιας του Τουρισμού.

Ο τουρισμός είναι η ανάγκη του ανθρώπου για μετακίνηση σε τόπους και μέρη σε όλο το κόσμο. Οι άνθρωποι είναι κοσμοπολίτες, δηλαδή πολίτες του κόσμου έχοντας την αδήριτη ανάγκη για επικοινωνία και γνώση. Η λέξη *tour* σημαίνει γύρος και η λέξη *tourism* σημαίνει περιήγηση. Εάν κάποιος αποπειραθεί να δώσει έναν ορισμό στον ουσιαστικό τουρισμό, τότε θα μπορούσε να πει ότι είναι το σύνολο των σχέσεων και των φαινομένων, τα οποία προκύπτουν από τις συνεχείς μετακινήσεις στα μέρη της παγκόσμιας κοινότητας.¹

Τα ταξίδια, λοιπόν, είναι ο τρόπος έκφρασης των πολιτών, είναι το μέσο για να έρθουν σε επαφή με άλλους ανθρώπους που προέρχονται από ξένους τόπους και μέρη. Στη μεσαιωνική εποχή η τάση των ανθρώπων για απόκτηση εμπειριών και γνώσης μέσα από τα ταξίδια έδωσε ώθηση στην αξιοποίηση των χαρτών και στην ανάπτυξη της εξειδικευμένης γνώσης σε κάθε λογής επαγγελματικό πεδίο. Η επαφή των ανθρώπων με διαφορετικές κουλτούρες ήθη και έθιμα είχε ως αποτέλεσμα την διεύρυνση της γνώσης σε όλους τους τομείς της ζωής και την καλυτέρευση των συνθηκών τόσο στο βιοτικό επίπεδο όσο και στο ευρύτερα πολιτισμικό πεδίο της Ευρώπης². Τα τεχνολογικά επιτεύγματα στην ναυσιπλοΐα – προπάντων ο νέος τύπος ιστίων και η ναυπήγηση της караβέλας-μεγάλο και σταθερό πλοίο–συνέβαλαν δραστικά στα υπερπόντια ταξίδια και τα караβάνια που αποτελούνταν από άλογα και βαγόνια που μετέφεραν ζώα, βοήθησαν αρκετά στην ασφαλή μετακίνηση από την ξηρά. Από τους υδάτινους δρόμους, η μετακίνηση για κοντινές περιοχές γινόταν είτε με ξύλινες σχεδίες είτε με λέμβους που κινούντο με κουπιά.³

Στην αναγέννηση, η χροιά των μετακινήσεων ήταν γνωσιολογική και καλλιτεχνική. Οι άνθρωποι ήθελαν να γνωρίσουν τα ήθη και έθιμα των λαών και να θαυμάσουν το

---

¹ Σ. Βαρβαρέσος (1998) , *Τουρισμός : έννοιες , μεγέθη , δομές* , Αθήνα , εκδόσεις Προπομπός, σελ 15- 18.

² L., Hoyle, Dorf, D. & Jones, T. (1989). *Managing Convention and Group Business*, σελ 34-38.

³S. Berstein – MilzaP. (2008) *Η ιστορία της Ευρώπης* , Αθήνα, εκδόσεις Εθνική Τράπεζα σελ320- 322 .

μεγαλείο της τέχνης.⁴Είναι η εποχή του ουμανισμού και της πνευματικής μεταμόρφωσης της Ευρώπης με αφετηρία την Ιταλία, η οποία διαχέεται παντού είτε μέσα από τα λογοτεχνικά κείμενα της εποχής, είτε μέσα από την εξωτερική και εσωτερική δομή, τόσο των δημόσιων όσο και των ιδιωτικών κτιρίων, που ως επί το πλείστον ανήκουν στις βασιλικές αυλές και στην αριστοκρατία γενικότερα. Είναι η εποχή όπου οι άνθρωποι μετακινούνται και ιδίως οι ζωγράφοι για να φιλοτεχνήσουν βασιλικές επαύλεις και ανάκτορα.

Μεταβαίνουμε στον Ελλαδικό χώρο. Ο ελληνικός πολιτισμός είναι η απαρχή του δυτικού πολιτισμού. Οι ευρωπαίοι δυτικοί πολίτες επιθυμούν τη γνώση της αρχαίας ελληνικής ιστορίας και τέχνης. Τα αρχιτεκτονικά κομψοτεχνήματα αποτελούν πόλο έλξης για τους ξένους περιηγητές καθώς επίσης και η ευφορία της ελληνικής γης και φύσης.

Ο Νεοκλασικισμός είναι το ρεύμα του 19^{ου} αιώνα όπου η αρχιτεκτονική και η οικιστική ανάπτυξη είναι τα κύρια χαρακτηριστικά του ελληνικού αστικού χώρου. Η περιοχή του Κολωνακίου και η περιοχή της Πλάκας έχουν έναν αστικό «εξευγενισμό». Όταν λέμε «εξευγενισμό» εννοούμε, ότι η περιοχή μεταβάλλεται και αναβαθμίζεται πολιτιστικά. Δημόσιανοκλασικά κτίρια όπου στεγάζονται πρεσβείες, αστυνομικά τμήματα και διάφορες υπηρεσίες κοσμούν τις περιοχές και αναδεικνύεται ταυτόχρονα και η μοντέρνα επιχειρηματική πόλη, η οποία εναρμονίζεται με το πολιτιστικό περιβάλλον.⁵ Διατηρούνται και φωτίζονται τα μνημεία του τόπου που βρίσκονται σε κεντρικά σημεία της πόλης και οι περιοχές των βόρειων προαστίων με την ανάπτυξη των ιδιωτικών φορέων και το οικιστικό τοπίο των πολυτελών κτιρίων της μεγαλοαστικής τάξης, μεταβάλλονται σε άρτιες κηπουπόλεις με μοντέρνα και κλασική αρχιτεκτονική, όπου επιδεικνύουν το φυσικό τοπίο και τον ρυθμό της νέας εποχής. Η Αθήνα μετατρέπεται σε πολιτιστικό θέρετρο τουρισμού και ανταγωνίζεται επάξια τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές πόλεις.⁶ Τα βόρεια προάστια είναι καταπράσινες κηπουπόλεις κτισμένες πάνω στα παλαιά οικιστικά αποθέματα με πολυτελή και νεοκλασικά κτίρια που υπερέχουν από άποψη περιβάλλοντος και ποιότητα ζωής.

---

⁴ L.Hoyle & Dorf, D. & Jones, T. (1989), σελ 41-42.

⁵ Μ. Αννίβας, *Ο Τουρισμός ως Κινητήρια Δύναμη Ανάπτυξης της Χώρας*, σελ 86- 88.

⁶ Λίλα Λεοντίδου, (2011), *Αγεωγράφητος Χώρος*, Αθήνα, εκδόσεις Ελληνικά γράμματα σελ. 217 – 226.

1.2 Κατηγορίες του Τουρισμού

Γεγονός είναι ότι ο τουρισμός στην Ελλάδα αποτελεί θεμέλιο λίθο αναγνωσιμότητας της χώρας στη παγκόσμια κοινότητα.⁷ Από τη δεκαετία του 80 η εξάπλωση του μαζικού τουρισμού στα ελληνικά νησιά επέφερε μια ραγδαία και ολοένα ακόμα και σήμερα τουριστική ανάπτυξη, η οποία δημιούργησε μια αδήριτη ανάγκη για τουριστικές κατασκευές ευρωπαϊκού προτύπου, οικιστική – αστική ανάπλαση, εταιρίες και τουριστικά γραφεία με ευρωπαϊκές προδιαγραφές με σκοπό την άριστη εξυπηρέτηση του ξένου κοινού που θέλει να επισκεφτεί την Ελλάδα για διακοπές.⁸

Τι σημαίνει διακοπές; Η εννοιολογική προσέγγιση των διακοπών προσιδιάζει την ευχάριστη παραμονή σε τουριστικά καταλύματα τους καλοκαιρινούς μήνες (Ιούνιο, Ιούλιο, Αύγουστο). Η καλοκαιρινή παραμονή σε θερινά καταλύματα και κυρίως στα νησιά της Ελλάδας επέφερε μια τεράστια διεθνή αναγνωσιμότητα στα ελληνικά νησιά στα οποία θα μπορούσε να πει κανείς ότι οι καλοκαιρινοί μήνες είναι απαγορευτικοί για ανθρώπους που έχουν ανάγκη την ξεκούραση και την ηρεμία.⁹

Η Ελλάδα είναι μια χώρα που θεωρείται «ο μαγευτικός τόπος» της μεσογείου. Είναι αξιοσημείωτο ότι η Ελλάδα έχει επισκεψιμότητα τόσο από την Ευρώπη όσο και από την Ασία και την Αμερική. Οι οικιστικές δομές της δεκαετίας του 80 έχουν πλέον αναδιαμορφωθεί και εκσυγχρονιστεί στα σύγχρονα ευρωπαϊκά πρότυπα και συνεπώς μπορούν να φιλοξενήσουν ανθρώπους όλων των κατηγοριών.¹⁰

Στη σημερινή εποχή άξιο είναι παρατήρησης το φαινόμενο ότι οι άνθρωποι επιθυμούν να ξεφύγουν από τη μαζική καλοκαιρινή κουλτούρα διακοπών και να προτιμούν διακοπές το φθινόπωρο και την άνοιξη.¹¹ Η μετατόπιση ενδιαφέροντος του τουριστικού κοινού για διακοπές όχι σε τουριστικά θέρετρα, αλλά σε άλλου τύπου – μορφή διακοπών ιδιαίτερα την φθινοπωρινή και ανοιξιάτικη εποχή συνέβαλλε στην διάδοση του εναλλακτικού τουρισμού.

---

⁷ Ν.Γ. Ηγουμενάκης, (2000). Τουρισμός και Ανάπτυξη, σελ 21-25.

⁸ Λίλα Λεοντίδου (2011) , σελ 220

⁹ Σ. Θεοφανίδης, (1985). *Θεωρία και Πρακτική της Οικονομικής Πολιτικής*. Εκδόσεις Παπαζήση, σελ 78-79.

¹⁰ Σ. Θεοφανίδης, (1985). σελ 81-83.

¹¹ Σ. Θεοφανίδης, (1985). σελ 81-83.

Εναλλακτικός τουρισμός ορίζεται η εκλεκτική επιθυμία για επαφή με τη φύση και ανθρώπους με τα ίδια ενδιαφέροντα με το κύριο χαρακτηριστικό σεβασμού προς το περιβάλλον. Ο εναλλακτικός τουρισμός αναπτύχθηκε αρχικά στην κεντρική Ευρώπη και σιγά σιγά αφουγκράστηκε κι από τους Έλληνες πολίτες.¹² Το φαινόμενο αυτό άρχισε να παίρνει σάρκα και οστά από το 2002 και μετά με τη δημιουργία ιδιωτικών φορέων όπως συλλόγων και γραφείων, τα οποία δημιουργήθηκαν για να καλύψουν τα ενδιαφέροντα του εναλλακτικού τουριστικού κοινού. Η φυσιολατρία, η ηρεμία και η επικοινωνία με ανθρώπους που έχουν τα ίδια ενδιαφέροντα, είναι οι ιδιότητες του εναλλακτικού τουρισμού.¹³ Επίσης, η γνώση και η επαφή με τη μοναδική πολιτισμική κληρονομιά είναι ένα από τα βασικά κίνητρα εξάπλωσης του νέου φαινομένου. Στη κεντρική Ευρώπη η τάση αυτή είχε αναπτυχθεί από τη δεκαετία του 1990. Στον ελλαδικό χώρο έφτασε πολύ αργότερα και ακόμα και σήμερα στο 2018 βρίσκεται εν εξελίξει.¹⁴

Μορφές εναλλακτικού τουρισμού είναι μετακινήσεις για προσκυνήματα σε ιερούς τόπους, μετακινήσεις για τέλεση αθλητικών αγώνων, μετακινήσεις με ποδήλατα, ιστορικές περιηγήσεις, περιπάτους στη φύση έχοντας δυνατότητα της κατασκήνωσης στον υπαίθριο χώρο, επιμορφωτικά ταξίδια, γιόγκα και διαλογισμό στην ύπαιθρο με παρακολούθηση ειδικών σεμιναρίων κ.τ.λ.¹⁵

Το 1996 το παγκόσμιο συμβούλιο τουρισμού (WTTC)¹⁶ συνάμα με το συμβούλιο της Γης (earth council) σύναψαν συμφωνία με κατεύθυνση την αειφόρο ανάπτυξη στην τουριστική και ταξιδιωτική βιομηχανία. Οι αρχές στην Ατζέντα των 21 υπογραμμίζουν την αναγκαιότητα ο άνθρωπος να ζει αρμονικά με τη φύση. Τα τουριστικά προϊόντα θα πρέπει να είναι παράγωγα της αειφόρου ανάπτυξης.¹⁷

Στη παρούσα εργασία το θέμα που πραγματεύεται είναι ο ποδηλατικός και ο περιπατητικός τουρισμός στον ελλαδικό και στο διεθνή χώρο.¹⁸ Ιδιότητες του εναλλακτικού τουρισμού με ολόενα και αυξανόμενη διάδοση στο τουριστικό κοινό.

---

¹² Ν.Γ. Ηγουμενάκης (2000), σελ 85

¹³ Ν.Γ. Ηγουμενάκης, (2000] σελ 88

¹⁴ Ν.Γ. Ηγουμενάκης, (2000] σελ 91

¹⁵ Ν.Γ. Ηγουμενάκης, (2000] σελ 94

¹⁶ Ν.Γ. Ηγουμενάκης, (2000] σελ 96.

¹⁷ Σ.θεοφανίδης (1985) σελ 81-83.

¹⁸ Π. Παυλόπουλος, Κουζέλης, Α. (1998). *Περιφερειακή ανάπτυξη της Ελλάδος και τουρισμός*. Αθήνα: ΙΤΕΠ. σελ 34-38.

Και οι δύο μορφές εναλλακτικού τουρισμού εδράζονται στην αυθεντικότητα της φύσης και στη ιδιαίτερη πολιτισμική κληρονομιά.¹⁹

Στο πρώτο μέρος της εργασίας μας θα αναπτύξουμε το ποδηλατικό τουρισμό στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και στο δεύτερο μέρος της εργασίας θα τεθεί προς ανάπτυξη ο περιπατητικός τουρισμός στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.²⁰ Και οι δυο έννοιες προς ανάπτυξη ανήκουν στην εναλλακτική κουλτούρα την οποία έχουν συγκεκριμένες ομάδες ανθρώπων όπου το ποδήλατο και η οδοιπορία είναι ύψιστη προτεραιότητα στις δραστηριότητες των διακοπών.²¹ Οι λάτρεις του ποδηλάτου και της πεζοπορίας αρέσκονται να δραστηριοποιούνται τους φθινοπωρινούς και ανοιξιάτικους μήνες με αποτέλεσμα την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου πέρα των καλοκαιρινών μηνών.

1.3 Λειτουργία Διεθνούς Τουριστικής Αγοράς

Η διεθνής αγορά χαρακτηρίζεται από έντονα φαινόμενα συγκεντροποίησης. Αυτό σημαίνει ότι πληθώρα ταξιδιωτικών πρακτορείων συγχωνεύονται και συνεπώς δημιουργείται ένα μονοπωλιακό καθεστώς το οποίο ελέγχει την τουριστική ροή. Ο έλεγχος της τουριστικής ροής γίνεται με παρότρυνση των γραφείων προς τους πελάτες για συγκεκριμένους προορισμούς προκειμένου να αποφευχθεί η τεράστια μαζική πλεύση προς ένα μέρος. Συνεπώς, ο ελληνικός τουρισμός έχει να αντιμετωπίσει τις ολοένα εναλλασσόμενες τουριστικές τάσεις και ροπές και να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων. Οι τουρίστες φαίνεται από ποικίλες μελέτες προτιμούν και ενδιαφέρονται για τις μορφές του εναλλακτικού τουρισμού.

Επιπροσθέτως, η διεθνής αγορά χαρακτηρίζεται και από την αυξανόμενη εξάπλωση της τεχνολογίας, ιντερνέτ, μέσα προβολής κ.λπ. όπου συνεισφέρουν στις κρατήσεις εισιτηρίων και ως συνέπεια στην αύξηση των πωλήσεων.²² Γεγονός λοιπόν είναι ότι, η

---

¹⁹ Π. Παυλόπουλος, Κουζέλης, Α. (1998), σελ 42

²⁰ Π. Παυλόπουλος, Κουζέλης, Α. (1998), σελ 47

²¹ Ν.Γ. Ηγουμενάκης (2000), σελ 85

²² www.thomascook.com [πρόσβαση 15-12-2012]

πληροφορία είναι βασικό και θεμελιώδες στοιχείο για την προώθηση του ελληνικού τουρισμού.²³

Ο διεθνής τουρισμός είναι ένα εργαλειακό μέσο ενίσχυσης της παγκόσμιας τουριστικής βιομηχανίας. Η τουριστική βιομηχανία εξασφαλίζει συναλλαγματικούς πόρους και συνεπώς ενισχύονται οι εθνικές οικονομίες. Δημιουργεί ευκαιρίες απασχόλησης στον ευρύτερο τουριστικό τομέα και αυξάνει κατά συνέπεια τα εισοδήματα και το βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού.²⁴ Βέβαια η επίτευξη μιας υγιούς τουριστικής βιομηχανίας προϋποθέτει έναν ορθολογιστικό προγραμματισμό.

Η παγκόσμια οικονομική ύφεση, οι τρομοκρατικές επιθέσεις, οι κλιματικές αλλαγές, οι αλλαγές στη τεχνολογία πληροφόρησης καθώς και οι διαρκώς εναλλασσόμενες προτιμήσεις του τουριστικού πληθυσμού θα αναδιαμορφώσουν το τουριστικό πεδίο τα επόμενα χρόνια. Τα αποτελέσματα από τις μελέτες της WORDLTRAVELMONITOR²⁵ το 2011 έδειξαν αύξηση του εξερχόμενου τουρισμού κατά 5% πάνω.

Επίσης τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι Ευρωπαίοι προτιμούν και ενδιαφέρονται για τα πολιτιστικά ταξίδια. Επίσης, η Ρωσία αναδεικνύεται ως μια πλέον τουριστική δύναμη καθώς μαζικές εισροές Ρώσων τουριστών εμφανίζονται στην Ευρώπη. Η WORDLTRAVELMONITOR επιβεβαιώνει ότι οι Γερμανοί προτιμούν εγχώριες διακοπές γεγονός που το δείχνει η αύξηση το 2010 κατά 5%. Αναφορικά με την Ελλάδα, ο τουρισμός συμβάλλει κατά 4% ετησίως στο ΑΕΠ που σημαίνει 35.3 δις (2011- 2021). Σύμφωνα με μελέτες (2009 – 2011) η Ελλάδα βρίσκεται στην 12^η θέση προτιμήσεων τουριστικού προορισμού.²⁶ Οι διεθνείς αφίξεις το 2011 παρουσίασαν αύξηση κατά 14,3 %. Ενώ το 2010 είχαν παρουσιάσει μείωση κατά 15%.²⁷

---

²³ www.thomascook.com [πρόσβαση 15-12-2012]

²⁴ www.thomascook.com [πρόσβαση 15-12-2012]

²⁵ www.thomascook.com [πρόσβαση 15-12-2012]

²⁶ www.thomascook.com [πρόσβαση 15-12-2012]

²⁷ www.thomascook.com [πρόσβαση 15-12-2012]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

2.1 Ποδηλατικός τουρισμός στην Ελλάδα

Ο ποδηλατικός τουρισμός μπορεί να φάνταζε όνειρο για την Ελλάδα όμως προέκυψε να αποτελεί μέρος μιας αναπτυσσόμενης βιομηχανίας, η οποία βρίσκεται σε άμεση σύνδεση με την ανάπτυξη της οικονομίας. Το ποδήλατο αποτελεί μια διευρυμένη επιλογή για τον επισκέπτη που του προσφέρει υπαίθριες διαδρομές με σκοπό τη περιήγηση σε αρχαιολογικούς χώρους κ.τ.λ..

Ποδηλασία ορίζεται μια δίτροχη μετακίνηση πάνω σε μια μεγάλη σχετικά κατασκευή. Η ποδηλασία εξυπηρετεί την μετακίνηση των ανθρώπων και η χρήση της είτε μπορεί να είναι ψυχαγωγική είτε αγωνιστική.

Τα υλικά κατασκευής του ποδηλάτου είναι ο χάλυβας, το αλουμίνιο, και το τιτάνιο. Είναι υλικά τα οποία ασφαλίζουν τη ποιότητα του ποδηλάτου.²⁸ Το ποδήλατο έχει αυξομειούμενο μέγεθος και ύψος. Το κύριο χαρακτηριστικό του είναι οι 24 ταχύτητες το οποίο το καθιστά ικανό να κινείται εκτός αστικών δρόμων. Οι κατηγορίες του ποδηλάτου είναι ποδήλατο δρόμου – αστικό ποδήλατο (streetbiking) και το ποδήλατο βουνού (mountainbiking)²⁹ Σε συνάρτηση με την ηλικία και το ενδιαφέρον γίνεται και αντιστοίχως η αγορά. Γενικότερα, το ποδήλατο αποτελεί ένα ασφαλές μέσο μετακίνησης με εξαιρετικής ποιότητας φρένα και αναρτήσεις, οι οποίες έχουν τη δυνατότητα να απορροφούν τους κραδασμούς του ομαλού ή ανώμαλου εδάφους. Βέβαια, το ποδήλατο βουνού είναι ιδιαίτερης κατασκευής με υψηλό βαθμό ανθεκτικότητας και στερεότητας. Το κόστος ενός καλού αστικού ποδηλάτου κυμαίνεται περίπου από (150 – 250) ευρώ.³⁰ Ανεβαίνει το κόστος όταν αφορά στο ποδήλατο βουνού το οποίο κυμαίνεται ανάλογα με την εταιρεία κατασκευής (350 – 1500) ευρώ.

Ο ποδηλατικός τουρισμός είναι μια μορφή που καλύπτει τις ανάγκες του κοινού το οποίο έχει ως μέσο μετακίνησης το ποδήλατο και με αυτό επιθυμεί να δραστηριοποιηθεί στις διακοπές του.³¹ Το ποδήλατο είναι μια δραστηριότητα για όλες τις ηλικιακές ομάδες και για όλα τα εισοδήματα. Το ποδήλατο ως στέρεη δύναμη είναι

²⁸ www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012]

²⁹ www.ypan.gr [πρόσβαση 15-12-2012]

³⁰ www.ypan.gr [πρόσβαση 15-12-2012]

³¹ www.ypan.gr [πρόσβαση 15-12-2012]

φιλικό προς τη φύση και έχει τη δυνατότητα να συμβάλλει στην αειφόρο ανάπτυξη των τόπων.³² Οι μήνες που οι ποδηλάτες δραστηριοποιούνται είναι (Σεπτέμβρης, Οκτώβρης, Απρίλιος, Μάιος).

Γενικότερα οι αιτίες ανάπτυξης της ποδηλατικής δραστηριότητας έγκειται στην ψυχολογική ανάγκη του ανθρώπου να βρίσκεται μέσα στη φύση και στην ύπαιθρο με ένα μέσο από το οποίο να παρατηρεί και να αισθάνεται τις μυρωδιές της φύσης ήτοι την φυσική ενέργεια η οποία αποτελεί μια ζωογόνο δύναμη για πνευματική και σωματική ευεξία. Το ποδήλατο είναι μια τέχνη η οποία ικανοποιεί τη μεταφορά αλλά και συμβάλλει στη σωματική άσκηση.³³ Όπως όλες οι μορφές του εναλλακτικού τουρισμού έτσι και το ποδήλατο είναι μεν φθηνό αλλά και φιλικό προς το περιβάλλον.

Στις αρχές του 1980 στις ΗΠΑ (Καλιφόρνια) ανακαλύφθηκε το ποδήλατο προκειμένου οι αναβάτες να ικανοποιήσουν την επιθυμία τους να κινούνται σε λόφους και βουνά καθώς και γενικότερα να κινούνται εκτός δρόμου.³⁴

Η ποδηλατική είναι μια αναπτυσσόμενη δραστηριότητα η οποία βρίσκεται στο επίκεντρο της τουριστικής αγοράς. Η διεθνής τουριστική αγορά (βόρεια και κεντρική Ευρώπη) εισήγαγε το τουριστικό αυτό προϊόν στην Ελλάδα, το οποίο ολοένα κερδίζει έδαφος από το 2002.³⁵ Από το 2002 οι τοπικοί φορείς και οι σύλλογοι ποδηλασίας έχουν μπει στη διαδικασία διάνθισης της ποδηλατικής δραστηριότητας.

Στην Ελλάδα από το 2002 σύλλογοι ποδηλατικής δραστηριότητας και τοπικοί φορείς άρχισαν να ασχολούνται με έντονους σχετικά ρυθμούς για τη διάδοση αυτής της εναλλακτικής ενασχόλησης. Η πρώτη ελληνική εταιρία ποδηλατικού τουρισμού ήταν ο σύλλογος «**Πάμε βόλτα**» 2004³⁶ η οποία εδράζεται στην Καλαμάτα και διοργανώνει ποδηλατικές εξορμήσεις στη Καλαμάτα και την ευρύτερη Μεσσηνία. Η εταιρία αυτή συνεργάζεται με τουριστικά γραφεία του εξωτερικού τα οποία διοργανώνουν επτά ημερών διακοπές με μέσο το ποδήλατο.³⁷ Οι πελάτες προέρχονται

---

³² www.ypan.gr[πρόσβαση 15-12-2012]

³³ www.HealthyCicling.gr : ποδηλατικός τουρισμός και Ελλάδα / 18/07/2012

³⁴ www.HealthyCicling.gr : ποδηλατικός τουρισμός και Ελλάδα / 18/07/2012

³⁵ www.HealthyCicling.gr : ποδηλατικός τουρισμός και Ελλάδα / 18/07/2012

³⁶ www.HealthyCicling.gr : ποδηλατικός τουρισμός και Ελλάδα / 18/07/2012

³⁷ www.HealthyCicling.gr : ποδηλατικός τουρισμός και Ελλάδα / 18/07/2012

κυρίως από την Ολλανδία, το Βέλγιο και τη Γερμανία. Ο ποδηλατικός τουρισμός επικεντρώνεται στην επαφή με τα αξιοθέατα και τη φύση.³⁸

Παράλληλα, δημιουργήθηκε η εταιρεία **pedalGreece**³⁹ με έτος εκκίνησης το 2012 με δραστηριότητα σε όλη τη Πελοπόννησο.⁴⁰ Η pedalGreece προσφέρει σε ξένους τουρίστες μια ποδηλατική εμπειρία είτε στα βουνά είτε στις παραλίες είτε σε κάστρα, αρχαίους ναούς της Πελοποννήσου.⁴¹

Επιπροσθέτως, υπάρχει και η ελληνική εταιρία **cyclingHellas** το 2013⁴² η οποία διοργανώνει ποδηλατικές εξορμήσεις 7 ημερών στη Κεντρική Ελλάδα. Τα groupsατόμων συνοδεύονται με ειδικούς πιστοποιημένους οδηγούς οι οποίοι έχουν πιστοποιημένη επάρκεια από τη παγκόσμια ομοσπονδία ποδηλασίας.⁴³

2.2. Ορεινή ποδηλατική μετακίνηση

Όπως ο υπαίθριος τουρισμός αθλημάτων που αποτελείται από το κινήγι, τα άλογα έτσι και ο ορεινός ποδηλατικός τουρισμός είναι αγωνιστικός και εξασκείται από νέους που έχουν σωματική ευεξία και δύναμη.⁴⁴

Το ποδήλατο του βουνού είναι ειδικής κατασκευής 24 ταχυτήτων με ειδικές αναρτήσεις έτσι ώστε να μπορεί να είναι ευέλικτο στις αναβάσεις και στις καταβάσεις των βουνών. Τα πρώτα ορεινά ποδήλατα κατασκευάστηκαν το 1986 στις ΗΠΑ (Καλιφόρνια) ώστε να μπορούν να κάνουν διαδρομές σε λοφώδη μέρη.⁴⁵

Η ορεινή ποδηλασία αναπτύχθηκε ραγδαία με την εξάπλωση των τουριστικών καταλυμάτων τα οποία προσέφεραν και ακόμα προσφέρουν στους πελάτες – τουρίστες την εναλλακτική οδήγησης του ποδηλάτου με σκοπό τη γνωριμία με την υπαίθρια φύση.⁴⁶

Συγκεκριμένη ομάδα ασχολείται με το ορεινό ποδήλατο και αυτή είναι οι νέοι που έχουν ακμαία σωματική ευεξία για την εξάσκησης του. Είναι δύσκολο και απαιτεί

---

³⁸ [www. HealthyCycling gr](http://www.HealthyCycling.gr) : ποδηλατικός τουρισμός και Ελλάδα / 18/07/2012

³⁹ [www. HealthyCycling gr](http://www.HealthyCycling.gr) : ποδηλατικός τουρισμός και Ελλάδα / 18/07/2012

⁴⁰ [ww.w.w](http://www.w.w) :Hellenic Federation of Mountaineering & Climbing

⁴¹ [www. HealthyCycling gr](http://www.HealthyCycling.gr) : ποδηλατικός τουρισμός και Ελλάδα / 18/07/2012

⁴² [www. HealthyCycling gr](http://www.HealthyCycling.gr) : ποδηλατικός τουρισμός και Ελλάδα / 18/07/2012

⁴³ [www. HealthyCycling gr](http://www.HealthyCycling.gr) : ποδηλατικός τουρισμός και Ελλάδα / 18/07/2012

⁴⁴ [www. HealthyCycling gr](http://www.HealthyCycling.gr) : ποδηλατικός τουρισμός και Ελλάδα / 18/07/2012

⁴⁵ [ww.w.w](http://www.w.w) :Hellenic Federation of Mountaineering & Climbing

⁴⁶ [ww.w.w](http://www.w.w) :Hellenic Federation of Mountaineering & Climbing

ιδιαίτερο χειρισμό ειδικά όταν πρόκειται για βουνά και λόφους όπου εκεί υπάρχει μια ιδιαίτερη επικινδυνότητα.⁴⁷

Από το 1996 έχει καθιερωθεί και ως αθλητικό αγώνισμα το οποίο απαιτεί τη κάλυψη μεγάλων αποστάσεων ανάβασής και κατάβασης.⁴⁸

Στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στη Νάουσα στο νομό Ημαθίας υπάρχει ποδηλατικός όμιλος ο οποίος διοργανώνει σε συνεργασία με το δήμο το « NaousamtbFestival»⁴⁹. Το φεστιβάλ αυτό είναι μια διοργάνωση ορεινής ποδηλασίας που έχει σκοπό να δώσει μια αίγλη στην ορεινή ποδηλασία και μάλιστα να ενισχύσει τη τοπική οικονομία. Το συγκεκριμένο φεστιβάλ λειτουργεί εδώ και 10 χρόνια και ολοένα αυξάνονται οι συμμετοχές και φέρνει ολοένα και περισσότερο τουρισμό στη περιοχή.⁵⁰

Η εταιρεία **bikemeup**⁵¹ έτος δημιουργίας 2017 δημιουργήθηκε από μία ομάδα φίλων της ποδηλασίας και έτσι έκαναν το όνειρό τους πραγματικότητα δηλαδή την δημιουργία μιας εταιρείας για τους λάτρεις της ορεινής ποδηλασίας κυρίως μέσα στην Αθήνα και έπειτα και στον Αργοσαρωνικό ιδιαίτερα στην Αίγινα. Είναι μια εταιρεία η οποία έχει τη διεθνή πιστοποίηση και τον κατάλληλο ευρωπαϊκό εξοπλισμό που δύναται να παράσχει ασφαλείς διαδρομές στις περιηγητικές εξορμήσεις.⁵² Τα ειδικά ηλεκτρικά ποδήλατα **Paedelec** προσφέρουν τη δυνατότητα όχι μόνο στους νέους, αλλά και σε όλες τις ηλικιακές ομάδες για περιηγητικές εξορμήσεις από το λόφο της Πνύκας, το παλαιό Αστεροσκοπείο, το λόφο του Φιλοπάππου, τη φυλακή του Σωκράτους, το λύκειο του Αριστοτέλη, κ.λπ.⁵³

Οι επισκέπτες της Αθήνας δύναται να έχουν μια εναλλακτική μορφή στις περιηγήσεις τους με στόχο την άμεση επαφή με τα μνημεία και τους αρχαιολογικούς χώρους των Αθηνών.⁵⁴

---

⁴⁷ w.w.w: Hellenic Federation of Mountaineering & Climbing

⁴⁸ ww.w :Hellenic Federation of Mountaineering & Climbing

⁴⁹ w.w.w :Hellenic Federation of Mountaineering & Climbing

⁵⁰ w.w.w :Hellenic Federation of Mountaineering & Climbing

⁵¹ w.w.w: Hellenic Federation of Mountaineering & Climbing

⁵² w.w.w : Hellenic Federation of Mountaineering & Climbing

⁵³ www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012]

⁵⁴ www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012]

Συμπερασματικά, στην Ελλάδα η ποδηλατική δραστηριότητα τα τελευταία 15 χρόνια έχει αρχίσει και γίνεται ολοένα και πιο γνωστή. Η τουριστική αγορά στη σύγχρονη εποχή κατευθύνεται στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και απαιτεί τον αναγκαίο εκσυγχρονισμό στις υποδομές άθλησης υπαίθρου. Αναφορικά με τη ποδηλασία η συμβολή του ΕΟΤ και του ιδιωτικού τομέα είναι απαραίτητη σε σχέση με το ποδηλατικό δίκτυο το οποίο πρέπει να δημιουργεί βάση ρυθμιστικών σχεδίων.⁵⁵ Περαιτέρω, απαιτείται στήριξη σε ποδηλατικές διοργανώσεις και ενίσχυση συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή ομοσπονδία ποδηλασίας. (European Cycling Federation).⁵⁶

2.3 Ο ποδηλατικός τουρισμός σε διεθνές επίπεδο.

Σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο η ποδηλασία αποτελεί εργαλείο τουριστικής ανάπτυξης. Οι διαδρομές στην αγροτική ύπαιθρο και στα βουνά δίνουν τη δυνατότητα στους κατοίκους του εξωτερικού να μετακινηθούν με το ποδήλατο και να απολαύσουν το φυσικό τοπίο των αγροτικών περιοχών.⁵⁷ Ο χρήστης του ποδήλατου διανύει αποστάσεις με ταχύτητα περίπου 10χλμ / ώρα και έχει τη δυνατότητα να μετακινηθεί σε όλη την ευρύτητα της ποικιλομορφίας του εδάφους. Ασφαλτοστρωμένο έδαφος ή μη, λοφώδες ή μη, με κλίση ή μη κλίση και με κάθε εμπόδιο που συναντά κανείς στην αγροτική ύπαιθρο.⁵⁸

Το ισχύον ευρωπαϊκό πλαίσιο 1994 :

Ο ποδηλατικός τουρισμός απαιτεί τα κάτωθι αναγκαία: **Γραμμικότητα** (η διαδρομή μιας πόλης να συνδέει και την αμέσως επόμενη πόλη). **Συνέχεια** (τη μη διακοπή της διαδρομής). **Ασφάλεια** (πρέπει να παρέχεται ασφάλεια στους ποδηλάτες σε ένα υψηλό επίπεδο). **Σήμανση με φώτα και πασσάλους** (η διαδρομή πρέπει να έχει μια χωρική

---

⁵⁵ www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012]

⁵⁶ www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012]

⁵⁷ [ww.w.w](http://www.w.w) :Hellenic Federation of Mountaineering & Climbing

⁵⁸ [ww.w.w](http://www.w.w) :Hellenic Federation of Mountaineering & Climbing

σήμανση κοινή για όλο το σύνολο των χρηστών).**Συντήρηση** (συντήρηση σε όλα τα δίκτυα διαδρομών).⁵⁹

Χρήση(οι διαδρομές θα πρέπει να είναι έτσι που να μπορούν οι χρήστες να προσαρμοστούν).**Τρόποι χρήσης**(προτρεπτικές οι διαδρομές και όχι απαγορευτικές)**Υπηρεσίες**(σχετικά με τη χρήση του ποδήλατου).

Ποδηλατόδρομοι:Πράσινοι οδοί(διαμορφωμένοι χώροι ειδικοί για πεζούς, ποδηλάτες και χρήστες πατινιών). **Δευτερεύουσες οδούς μέτριας κυκλοφορίας. Ποδηλατικές πίστες** (πίστες που απευθύνονται σε δίτροχη μετακίνηση). **Οδικούς άξονες**(μικρής ταχύτητας για μικρή ταχύτητα).⁶⁰

Συμφώνως με τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές οι οποίες ορίζουν το ειδικό πλαίσιο βάση του οποίου δύναται να πραγματοποιηθεί η ποδηλατική δραστηριότητα, η δραστηριότητα αυτή αναπτύχθηκε ραγδαία στο εξωτερικό λόγω της τεράστιας ανάγκης για αναψυχή στην ύπαιθρο.⁶¹

Μεταβαίνουμε να δούμε εν συντομία σε κάποιες από τις μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες τις υποδομές και την εξέλιξη της ποδηλατικής δράσης.⁶²

Γαλλία

Σύμφωνα με μια μελέτη που διεξήχθη το 2003 στην Γαλλία αναφορικά με το μέγεθος της ποδηλατικής δραστηριότητας και ποιες ομάδες ανθρώπων ενασχολούνται με αυτή προέκυψε ότι το 45%των Γάλλων πολιτών μετακινείται με το ποδήλατο εντός της πόλης και τα ποσοστά ολοένα αυξάνονται καθώς οι πολίτες θεωρούν ότι το ποδήλατο αναδύει την ποιότητα της ζωής τους και βοηθά στην άσκηση της σωματικής τους ευεξίας.⁶³ Οι ομάδες ανθρώπων που ασχολούνται με την ποδηλατοδρομία είναι άτομα

---

⁵⁹ ww.w.w :Hellenic Federation of Mountaineering & Climbing & Υπουργική απόφαση Άρθρο 2 / Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

⁶⁰ ww.w.w :Hellenic Federation of Mountaineering & Climbing Climbing & Υπουργική απόφαση Άρθρο 2 / Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

⁶¹ rpt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6 Climbing & Υπουργική απόφαση Άρθρο 2 / Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

⁶² rpt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

⁶³ <http://worldtrailsnetwork.org/>

– κάτοικοι μόνιμοι της πόλης, που επιθυμούν να μετακινούνται στις δουλειές τους με το ποδήλατο και η μελέτη παρουσιάζει αυξημένη δραστηριότητα το Σαββατοκύριακο και ειδικά το μήνα Μάιο.⁶⁴

Η δεύτερη κατηγορία ανθρώπων είναι οι εκδρομείς, άτομα που χρησιμοποιούν αντί το αυτοκίνητο, τα ποδήλατα και αποτελούν κίνητρο για εξαιρετικής ποιότητας εγκαταστάσεων / υποδομών με άριστες παρεχόμενες υπηρεσίες. Η τρίτη ομάδα είναι οι τουρίστες που κάνουν ποδήλατο σε παράκτιες περιοχές με σκοπό να ανακαλύψουν το περιβάλλον και την ενδοχώρα.⁶⁵

Υπάρχουν αρκετοί σύλλογοι ποδηλατικής δραστηριότητας. Οι πιο γνωστοί σύλλογοι είναι ο ClubVillesCyclables,⁶⁶ ο οποίος είναι εν ενεργεία 10 έτη περίπου και το AF3V το οποίο είναι μια οργάνωση ποδηλατοδρόμων και των πράσινων οδών που σκοπό έχουν τη συνεργασία μεταξύ τους με στόχο την συνεχή εξέλιξη της ποδηλατοδρομίας στη Γαλλία.⁶⁷

Γερμανία

Αναφορικά με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στη Γερμανία προκύπτει ότι το 40% χρησιμοποιούν το ποδήλατο στις διακοπές τους ενώ το 10% του πληθυσμού βρίσκεται υπό σκέψη να το χρησιμοποιήσει.⁶⁸ Το 2003 2.250.000 Γερμανοί πήγαν διακοπές κάνοντας χρήση του ποδήλατου. Μέσα από μια μελέτη που έγινε αναφορικά με τις ποδηλατικές εγκαταστάσεις και υποδομές προέκυψε ότι υπάρχουν 200 εξειδικευμένες διαδρομές κατά μήκος των ποταμών Δούναβη, Ρήνου και Έλβα. Συνολικά υπάρχουν 43.000χλμ ποδηλατικών διαδρομών.⁶⁹

---

⁶⁴ <http://worldtrailsnetwork.org/>

⁶⁵ <http://worldtrailsnetwork.org/>

⁶⁶ <http://worldtrailsnetwork.org/>

⁶⁷ <http://worldtrailsnetwork.org/>

⁶⁸ <http://worldtrailsnetwork.org/>

⁶⁹ <http://worldtrailsnetwork.org/>

Ολλανδία

Η Ολλανδία είναι η χώρα – ο τόπος των ποδηλάτων. Όποιος συλλογίζεται τη χώρα αυτή το πρώτο πράγμα που έρχεται στο νου είναι το ποδήλατο και οι τουλίπες. Η Ολλανδία διαθέτει τις καλύτερες πίστες οι οποίες επιτρέπουν την πραγματοποίηση ποδηλατικών εξορμήσεων.⁷⁰ Το ποδηλατικό δίκτυο της χώρας είναι άριστα αναπτυγμένο σε σημείο που υπάρχει η ΓΡΑΜΜΙΚΟΤΗΤΑ, δηλαδή η σύνδεση της μιας πόλης με την άλλη. Η ανάπτυξη της ποδηλατοδρομίας οφείλεται στην ισχυρή πολιτική βούληση που ασκείται σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, όσο και στα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της χώρας.⁷¹

Βέλγιο

Στο Βέλγιο υπάρχει ποδηλατικό δίκτυο από το 1970.⁷² Η δημιουργία οφείλεται σε λόγους καθαρά τουριστικούς και το 1990 ξεκίνησε επίσημα η ενεργή δράση σε όλη τη χώρα. Η δράση αυτή προέκυψε από τη συνεργασία τοπικών φορέων και ποικίλων οργανισμών σιδηροδρόμων. Ειδικότερα το 1996 ξεκίνησε το project Ravel (Αυτόματο δίκτυο Δρόμων αργής κυκλοφορίας).⁷³ Στη σημερινή εποχή το δίκτυο αποτελείται από 900 χιλιόμετρα πράσινων οδών που έχουν πρόσβαση οι ποδηλάτες, οι πεζοί οι χρήστες αναπηρικών αμαξιών. Το Βέλγιο έχει την υποδομή να έχει τη δυνατότητα να συνδέεται και με τις λοιπές όμορες χώρες, το Λουξεμβούργο, την Γαλλία και τη Γερμανία.⁷⁴

---

⁷⁰<http://worldtrailsnetwork.org>

⁷¹rpt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

⁷²rpt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

⁷³rpt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

⁷⁴rpt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

Ας δούμε παρακάτω ένα πίνακα με τις ποσοστώσεις των ευρωπαϊκών χωρών αναφορικά με τη ποδηλατική μετακίνηση.

Πίνακας 1¹

ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΔΑΝΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΒΕΛΓΙΟ	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΑΥΣΤΡΙΑ
27%	18%	13%	10%	10%	7%	6%	5%

¹Δημοσίευση στο περιοδικό *Περιβάλλον και Δίκαιο* Τ.32 (Απρίλιος – Ιούνιος 2015) σελ.235-236.

2.4 Ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες για την ποδηλατοδρομία

Αρχής γενομένης το 1991 το κίνημα των πολιτών σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή ένωση και σε αργαστή συνεργασία με τοπικούς και εθνικούς φορείς πάρθηκαν πρωτοβουλίες διάδοσης και εξέλιξης της ποδηλατοδρομίας.⁷⁵

Το 1994 δημιουργήθηκε το **CARFREECITIES**.⁷⁶ Είναι ένα δίκτυο πόλεων χωρίς αυτοκίνητα το οποίο συνδέει (70 ευρωπαϊκές πόλεις) και ο βασικός του στόχος είναι η μείωση της χρήσης του αυτοκινήτου και η αύξηση χρήσης ποδηλάτου ως κύριο μέσο μετακίνησης. Επίσης, το 1991 δημιουργήθηκε στο Μιλάνο το **CITIESFORCYCLISTS** « Πόλεις για ποδηλάτες». ⁷⁷ Στο πλαίσιο του δικτύου αυτού βρίσκονται σε σύνδεση 14 χώρες με στόχο την ανταλλαγή τεχνικών γνώσεων και εμπειρίας μεταξύ των μελών σχετικά με την ανάπτυξη της χρήσης του ποδηλάτου. Επιπροσθέτως, το 1998 δημιουργήθηκε με την Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία πράσινων οδών το πρόγραμμα **REVER**.⁷⁸ Το πρόγραμμα αυτό στοχεύει στην ανάπτυξη και εξέλιξη όλων των πράσινων οδών στην Ευρώπη, με σκοπό την δημιουργία ποδηλατικών διαδρομών.

⁷⁵ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

⁷⁶ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

⁷⁷ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6 και βλέπε <http://worldtrailsnetwork.org/>

⁷⁸ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6 και βλέπε <http://worldtrailsnetwork.org/>

Παράλληλα, το πρόγραμμα **EUROVELO**⁷⁹ αποτελεί μια καινοτόμο πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί μια πρόταση 12 διαδρομών που διέρχονται από όλη την Ευρώπη. Το πρόγραμμα αυτό διεξάγει μελέτες για τον Βορρά αλλά και τον Νότο. Η Ελλάδα είναι βασικό μέρος του προγράμματος καθώς αποτελεί μέρος της μεσογειακής ποδηλατικής διαδρομής. Υπάρχει ποικιλία διαδρομών.⁸⁰

Μερικές από τις βασικές ποδηλατικές διαδρομές είναι από το Βορρά στο Νότο. Δηλαδή αρχής γενομένης το Βόρειο Ακρωτήριο με κατάληξη την Αθήνα σύνολο χιλιομέτρων 5.984. Η μεσογειακή διαδρομή διασχίζει την Ισπανία, τη Ν.Γαλλία, τη Σλοβακία, Κροατία, Μαυροβούνιο, Αλβανία και καταλήγει στην Ελλάδα. Οι μεσογειακές χώρες όπως επισημαίνεται από τη μελέτη του προγράμματος **EUROVELO** διαθέτουν μικρές ποδηλατικές εγκαταστάσεις.⁸¹ Υπάρχουν ελλείψεις στις υποδομές και στα επίπεδα επιφανειών κατά μήκος των ακτών. Η έλλειψη στις ποδηλατικές εγκαταστάσεις συνοδεύεται και από την έλλειψη σε δευτερεύουσες ποδηλατικές διαδρομές. Είναι γεγονός ότι η μεσόγειος προσφάτως ξεκίνησε τις διαδικασίες κατασκευής ποδηλατικών υποδομών και συνεπώς δεν έχει τις απαραίτητες ακόμα ευρωπαϊκές προδιαγραφές για να γίνει μια πιο εμπειριστατωμένη μελέτη αξιολόγησης της ποδηλατοδρομίας.⁸²

Συμπερασματικά, η Ευρωπαϊκή Ένωση με τη συνεργασία των τοπικών φορέων αλλά και σε συνεργασία με Εθνικούς φορείς δημιούργησε ευρωπαϊκά προγράμματα στήριξης και δόμησης ποδηλατικών εγκαταστάσεων και υποδομών τόσο για το Βορρά όσο και για το Νότο.⁸³ Ο Βορράς ως ισχυρή δύναμη σε τεχνογνωσία και σε πολιτική βούληση έχει ήδη αναπτύξει ένα ισχυρό δίκτυο ποδηλατοδρομίας ενώ η μεσόγειος βρίσκεται ακόμα σε εξελικτική διαδικασία. Είναι μια μεγάλη ευκαιρία για την Ελλάδα να αξιοποιήσει τις ομορφιές των τοπίων της με σκοπό την ενίσχυση της τουριστικής βιομηχανίας.⁸⁴

---

⁷⁹ rpt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6 και βλέπε <http://worldtrailsnetwork.org/>

⁸⁰ rpt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6 και βλέπε <http://worldtrailsnetwork.org/>

⁸¹ <http://worldtrailsnetwork.org/>

⁸² IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK

⁸³ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK

⁸⁴ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

3.1 Περιπατητικό όν ο άνθρωπος

Ο άνθρωπος κατά τον Αριστοτέλη είναι φύσει κοινωνικό όν αλλά και περιπατητικό. Η Αριστοτέλεια φιλοσοφία όριζε τον «Περίπατο» ως αναγκαίο μέσο για θαυμασμό της Φύσης. Μέλημα του ανθρώπου η γνώση της φύσης που ξεκινά από τον ανθρώπινο θαυμασμό προς αυτήν. Συνεπώς ο άνθρωπος ως περιπατητικό όν έχει την ικανότητα να πεζοπορεί μέσα στο φυσικό περιβάλλον. Κίνηση και πεζοπορία είναι ζωή! Η πεζοπορία δίνει το έναυσμα για σωματική άσκηση. Τα οφέλη της πεζοπορικής κίνησης είναι πολλαπλά.⁸⁵ Η σωματική και ψυχική ευεξία βρισκόμενος κανείς στη φύση. Πεζοπορία μπορεί να οριστεί η δυνατότητα για σωματική και ψυχική ισορροπία. Η φυσική τάση να κινείται ο άνθρωπος μέσα στο φυσικό περιβάλλον.

Μετά τον 20^ο αιώνα ο επαγγελματικός στίβος διαμορφώθηκε με τέτοιο τρόπο όπου οι άνθρωποι είναι υποχρεωμένοι να εργάζονται σε γραφεία. Πράγμα που δηλοί μια καθιστική εργασιακή ζωή η οποία με τους ρυθμούς της αυξανόμενης τεχνολογικής προόδου γίνεται ολοένα και πιο πολύωρη. Στις μεγάλες αστικές πόλεις η ζωή είναι ένα συνεχόμενο κυνήγι επαγγελματικής καταξίωσης που φέρνει ως αποτέλεσμα την πολύωρη καθιστική ζωή και την παραμονή όλο το χρόνο σχεδόν εντός αστικού οικιστικού πλαισίου. Η φύση φαντάζει ένα απόμακρο όνειρο για τους επαγγελματίες της σύγχρονης εποχής με μόνη διαφυγή την περίοδο των διακοπών.⁸⁶ Συνεπώς, οι διακοπές ως περίοδος ξεκούρασης και ανάπαυλας είναι η μόνη περίοδος είτε το χειμώνα είτε το καλοκαίρι για να βρεθεί ο άνθρωπος στη φύση. Από τις αρχές του 1990 ο άνθρωπος αναζήτησε νέους τρόπους ξεκούρασης και ψυχαγωγίας.

Οι εναλλακτικές μορφές του τουρισμού συμπεριλαμβανομένων και της περιπατητικής περιήγησης αποτελούν βασική προτεραιότητα στις διακοπές των ανθρώπων.⁸⁷

Η πεζοπορία λαμβάνει χώρα σε βατές λοφώδεις και ημιορεινές περιοχές με σκοπό τη σωματική άσκηση και την επαφή με την πολιτισμική κληρονομιά κάθε τόπου. Η επίσκεψη σε αρχαιολογικούς χώρους, σε μνημεία, σε κάστρα, είναι βασικός στόχος

⁸⁵ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK

⁸⁶ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK

⁸⁷ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK

της περιπατητικής περιήγησης.⁸⁸ Περίπατος και περιήγηση συνθέτουν την έννοια της πεζοπορίας. Η πεζοπορία κατηγοριοποιείται σε αστική πεζοπορία που σημαίνει περίπατος μέσα σε αστικές πόλεις με στόχο τη περιήγηση σε αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία, αλλά και πεζοπορία στην ύπαιθρο που σημαίνει περιήγηση σε χωριά και περιοχές της υπαίθρου με στόχο την επαφή με τη φύση, αλλά και επίσκεψη σε κάθε πολιτισμική μονάδα του φυσικού τοπίου.⁸⁹

Υπάρχουν πληθώρα εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τα παιδιά τα οποία παρέχουν την δυνατότητα στα παιδιά να γνωρίσουν τις φυσικές ομορφιές της υπαίθρου. Τα οφέλη της υπαίθριας δραστηριότητας πάρα πολλά : ανάπτυξη παρατήρησης, ενεργητικότητα όλων των αισθήσεων, καλλιέργεια κριτικής σκέψης, γνώση στο περπάτημα εντός των μονοπατιών κ.λπ.

Συγγενείς μορφές εναλλακτικής μορφής διακοπών με την πεζοπορία είναι ο *οικοτουρισμός*, *αγροτουρισμός*⁹⁰ και η ορειβασία. Η ορειβασία είναι μια ενεργός δραστηριότητα ειδικά στη σύγχρονη εποχή, με πληθώρα ορειβατικών συλλόγων οι οποίοι διοργανώνουν ορεινά ταξίδια σε όλο τον κόσμο, με σκοπό την ανάβαση σε βουνά τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Ο περιπατητικός τουρισμός αποτέλεσε την πρώτη μορφή του ορειβατικού τουρισμού, αργότερα όμως οι ορειβασίες καθόρισαν ως κύριο σκοπό την ανάβαση στις κορυφές του βουνού. Συνεπώς, ο περιπατητικός τουρισμός αποσχίστηκε από τον ορειβατικό τουρισμό και συνεπώς κατέστη ως μορφή τουρισμού όπου μπορούν όλες οι ηλικιακές ομάδες να συμμετέχουν.⁹¹

Η Ελλάδα διαθέτει ένα σχετικά θα λέγαμε αξιόλογο δίκτυο περιπατητικής περιήγησης που χρήζει φυσικά περαιτέρω βελτίωσης. Το χαμηλό κόστος δαπάνης για κατασκευή βελτιωμένου περιπατητικού δικτύου κάνει ευνοϊκές τις συνθήκες για την ανάπτυξη του προϊόντος.⁹²

---

⁸⁸ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK

⁸⁹ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK

⁹⁰ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK

⁹¹ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK

⁹² IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK

3.2. Εξοπλισμός για τη πεζοπορία

Ο περιπατητικός τουρισμός χρειάζεται και τον κατάλληλο εξοπλισμό ειδικά όταν πρόκειται για υπαίθρια δραστηριότητα. Αρχικά, το βασικό είδος εξοπλισμού είναι τα *πεζοπορικά μπουτάκια* τα οποία είναι απαραίτητα για τη πεζοπορία σε ανώμαλο έδαφος διότι κρατά σε ασφάλεια τον αστράγαλο λόγω της επικινδυνότητας του ανώμαλου εδάφους. Πάνω από τα μπουτάκια θα πρέπει να φορεθούν *γκέτες πεζοπορίας* οι οποίες χρησιμοποιούνται σε χιόνια και σε λάσπες.⁹³

Αναφορικά με τις *κάλτσες* πρέπει να είναι μάλλινες ή συνθετικές διότι το βαμβάκι απορροφά το νερό. Απαραίτητο επίσης ένα πολύ καλό *αντιανεμικό ή αδιάβροχο* είτε είναι καλοκαίρι είτε είναι χειμώνας, επειδή αποβάλλουν το νερό και είναι διαπνέοντα.⁹⁴ Επίσης ένα *καλοζυγισμένο σακίδιο* το οποίο θα είναι ιδανικό για τη πλάτη ώστε να μην υπάρχει πρόβλημα με τη μέση. Επιπροσθέτως, η αγορά των *Μπατόν πεζοπορίας* είναι ιδανική διότι διευκολύνουν είτε την ανάβαση είτε την κατάβαση. Τα ρούχα της πεζοπορίας πρέπει να είναι τεχνικά και όχι βαμβακερά. Γενικότερα και άλλα είδη χρειάζονται όπως: *γυαλιά ηλίου, φωτογραφική μηχανή, μαντιλάκια, φαρμακείο, σουγιάς, σφυρίχτρα, φακός κεφαλής, σακούλα σκουπιδιών*.⁹⁵

Επίσης, στο σακίδιο είναι απαραίτητο να υπάρχει φαγητό και νερό. Το νερό σε ειδικά μπουκαλάκια ή ειδικό σάκο. Αναφορικά με τη τροφή : ξηρούς καρπούς, λαχανικά, φρούτα, μπάρες δημητριακών. Γενικότερα, η πεζοπορία συνιστά άθλημα με εξειδικευμένες διατροφικές απαιτήσεις.⁹⁶

3.3.Ελλάδα : Εθνικά Μονοπάτια

Μονοπάτια ορίζουμε τις διαδρομές μέσα στο φυσικό περιβάλλον οι οποίες προέκυψαν από τους κατοίκους για επικοινωνία και κοινωνικοποίηση. Στη σύγχρονη εποχή τα μονοπάτια είναι ανεπτυγμένο περιπατητικό δίκτυο διαδρομών εντός του

---

⁹³ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK

⁹⁴ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK

⁹⁵ <http://worldtrailsnetwork.org/>

⁹⁶ <http://worldtrailsnetwork.org/>

φυσικού περιβάλλοντος με απώτερο σκοπό την ασφαλή ανάβαση ή κατάβαση σε ημιορεινές και ορεινές περιοχές.⁹⁷

Η Ελλάδα διαθέτει ένα σχετικά αξιόλογο περιπατητικό δίκτυο το οποίο επιδέχεται βελτίωσης. Προτάσεις βελτίωσης έχουν τεθεί προς υλοποίηση από την Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβασίας Αναρρίχησης (Ε.Ο.Ο.Α) και την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία (Ε.Ω.Β).⁹⁸ 1. Εμπλουτισμός, ποιοτική βελτίωση του ήδη υφιστάμενου δικτύου μονοπατιών και επέκταση όπου και αυτή χρειάζεται. 2. Αξιοποίηση της τεχνολογίας GPS αναφορικά με τη διευκόλυνση των περιπάτων. 3. Θεσμοθέτηση συνεργασίας όλων των τοπικών φορέων με σκοπό την αποτελεσματική συντήρηση των μονοπατιών. Επίσης, παροχή δελτίων ενημέρωσης ή ενημερωτικών φυλλαδίων στους κατοίκους των αγροτικών περιοχών, σχετικά με την ειδική σήμανση η οποία τοποθετείται στα μονοπάτια και γενικότερα γνώση για τον περιπατητικό τουρισμό ο οποίος συμβάλλει μέγιστα στην οικονομική ευημερία της τοπικής οικονομίας⁹⁹.

Έχει γενικότερα παρατηρηθεί και έχει διαπιστωθεί ότι οι κάτοικοι των αγροτικών περιοχών δεν έχουν λάβει την απαραίτητη γνώση για την ανάπτυξη περιπατητικού δικτύου με συνέπεια να βγάζουν τις ειδικές σημάνσεις από τα σημεία όπου έχουν τοποθετηθεί και πολλές φορές τις κάνουν χρήση προς ίδιον όφελος και έτσι καταστρέφεται η ειδική σήμανση και οι περιπατητές δεν γνωρίζουν τη γραμμικότητα των περιπατητικών διαδρομών.¹⁰⁰

Γύρω στο 1990 με προτροπή της Διεθνούς Ομοσπονδίας πεζοπορίας δημιουργείται περιπατητικό δίκτυο στην Ελλάδα με φορέα ανάληψης την Ελληνική Ομοσπονδία ορειβατικής αναρρίχησης και έτσι η Ελλάδα οικειοποιείται το ευρωπαϊκό πρόσημο (E) το οποίο είναι το γράμμα – σήμα διευκρινιστικό για τα Εθνικά αλλά και τα

---

⁹⁷ <http://worldtrailsnetwork.org/> και βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

⁹⁸ <http://worldtrailsnetwork.org/> και βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

⁹⁹ <http://worldtrailsnetwork.org/> και βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

¹⁰⁰ <http://worldtrailsnetwork.org/> και βλέπε βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

Ευρωπαϊκά μονοπάτια. Για τη δημιουργία δικτύου 2.200χλμ χρειάστηκαν στύλοι σηματοδότησης με σήμανση και πινακίδες μικρές και τετράγωνα κυρίως χρώματος είτε κίτρινο είτε κόκκινο.¹⁰¹

Ένα από τα πιο δημοφιλή μονοπάτια της Ελλάδας αλλά και του εξωτερικού είναι της Πελοποννήσου E4¹⁰² το οποίο ξεκινά από το Αίγιο διασχίζει το Διακοφτό μετά περνά το φαράγγι του Βουραϊκού φτάνει στα Καλάβρυτα και ανεβαίνει το Χελμό.¹⁰³

ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΠΥΤΡΙΠΟΛΗ - ΓΥΘΕΙΟ

Στη Πελοπόννησο¹⁰⁴ το μονοπάτι με αριθμό 31 υπάγεται στο (E4) και συνδέει την Πάτρα με την Αρχαία Ολυμπία. Ο περιπατητής φτάνει στη Πάτρα με φερμιπότ και

¹⁰¹<http://worldtrailsnetwork.org> βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

¹⁰² βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

¹⁰³www.hellenicmountainclub.org :HellenicFederationofMountaineering&Climbing βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

¹⁰⁴www.hellenicmountainclub.org :HellenicFederationofMountaineering&Climbing βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

μετά από πεζοπορία 5 ημερών φτάνει στο προορισμό της Αρχαίας Ολυμπίας. Ο περιπατητής επισκέπτεται πολλά μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους. Συμπληρωματικό μονοπάτι του 31 είναι το μονοπάτι 32 το οποίο ξεκινά από τη Βυτίνα της Αρκαδίας περνά το φαράγγι του Λούσιου όπου εκεί υπάρχουν δύο βυζαντινά μοναστήρια και έπειτα πεζοπορεί στις πλαγιές του Ταΰγετου και κάνει κατάβαση (8 με 10 ώρες) μέσω του φαραγγιού Βίρου στην ακτή της θάλασσας της Καρδαμύλης.¹⁰⁵

Τα προβλήματα είναι αρκετά στην Ελλάδα. Δεν υπάρχουν μονοπάτια με σηματοδότηση. Λόγω χαμηλής δαπάνης θα έπρεπε να είχαν συντηρηθεί αλλά αυτό δεν έγινε για αυτό και τα περισσότερα μονοπάτια είναι από χωματόδρομο και άσφαλο και ενδεικτικό αυτής της κατάστασης είναι στο τμήμα Πελοποννήσου στο Ε4 σε σύνολο 306 χλμ. Το 34% είναι χωματόδρομος και το 30% είναι άσφαλτος.¹⁰⁶

Φορείς όπως το PATHSOFGREECE (έτος λειτουργίας το 2010) έχει αναλάβει μαζί με την WORIDTRAILSNETWORKING να αναδείξουν τις φυσικές ομορφιές της Ελλάδας, το μαγευτικό φυσικό της κάλλος ούτως ώστε η Ελλάδα να μπει στους 10 κορυφαίους πεζοπορικούς προορισμούς στο κόσμο.¹⁰⁷

Αναφορικά με ενέργειες σε επίπεδο Εθνικό το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας / Δνση :Ανάπτυξη και προστασία Δασών έχει υλοποιήσει εντός του 2018 σχέδιο υπουργικής απόφασης: καθορισμός τεχνικών προδιαγραφών χάραξης, σήμανσης, διάνοιξης και συντήρησης των ορειβατικών – πεζοπορικών μονοπατιών και συγκεκριμένα το Άρθρο 2, το οποίο αναφέρεται στις κατηγορίες

---

¹⁰⁵www.w.w :HellenicFederationofMountaineering&Climbing βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια Ε4 & Ε6

¹⁰⁶www.w.w :HellenicFederationofMountaineering&Climbing βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια Ε4 & Ε6

¹⁰⁷ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια Ε4 & Ε6

ορειβατικών και πεζοπορικών μονοπατιών, ορίζει με σαφήνεια τα εθνικά και ευρωπαϊκά μονοπάτια.¹⁰⁸

Γενικότερα τα μονοπάτια κατηγοριοποιούνται σε α) **Μονοπάτια μεγάλων διαδρομών** τα οποία είναι διαδρομές μεγάλου μήκους που διασχίζουν ορεινές και μη ορεινές περιοχές και περνούν από ποτάμια, δάση, φαράγγια και γενικά χρησιμοποιούνται για πολυήμερες διακοπές από 4 έως 40 ημέρες.¹⁰⁹ β) **Μονοπάτια μικρών διαδρομών** που περνούν από πρόποδες προς κορυφές βουνών, καταφύγια και γενικά ορεινές περιοχές. Αναφορικά με τη διαμονή εκεί υπάρχει η επιλογή των καταφυγίων. γ) **Μονοπάτια αναψυχής** στα οποία απευθύνονται οι πεζοπόροι που θέλουν να εξερευνήσουν μια περιοχή. δ) **Εκπαιδευτικά – θεματικά** μονοπάτια τα οποία απευθύνονται σε επισκέπτες οι οποίοι θέλουν να γνωρίσουν το φυσικό και λαϊκό πολιτισμό των περιοχών. ε) **Αθλητικά Μονοπάτια**,¹¹⁰ είναι μονοπάτια ιδιαίτερης δυσκολίας λόγω της ανωμαλίας του εδάφους και αφορά αθλητές δρομείς ή ορειβάτες που επιθυμούν πεζοπορία σε δύσκολες συνθήκες. Είναι κατάλληλα για τρέξιμο αλλά και για ποδήλατο. ζ) **Μονοπάτια διαβίωσης**: είναι μονοπάτια που αφορούν τους κατοίκους των αγροτικών περιοχών με στόχο τη μετακίνηση για τις καθημερινές ασχολίες και δουλειές. η) **Μονοπάτια για ΑΜΕΑ** πρόκειται για μονοπάτια τα οποία είναι αποκλειστικά για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και είναι ειδικά κατασκευασμένα για να μπορούν να περνούν τα ειδικά καροτσάκια. Για τη κατηγορία των ΑΜΕΑ το σχέδιο¹¹¹ νόμου αναφέρεται και σε άλλα άρθρα λόγω της ειδικής χωροταξικής κατασκευής.

---

¹⁰⁸ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK & βλέπε rpt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια Ε4 & Ε6 και βλέπε Υπουργική Απόφαση 151344/165/2017: Άρθρο 2 / Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

¹⁰⁹ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK & βλέπε Υπουργική Απόφαση Άρθρο 2 / Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

¹¹⁰ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK & βλέπε Υπουργική Απόφαση Άρθρο 2 / Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. βλέπε rpt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια Ε4 & Ε6

¹¹¹ www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012] & βλέπε Υπουργική Απόφαση Άρθρο 2 / Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. βλέπε rpt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια Ε4 & Ε6

Τέλος το σχέδιο νόμου Άρθρο 2 αναφέρεται στον ορισμό των Ευρωπαϊκών μονοπατιών όπου λέει ρητά ότι τα Ευρωπαϊκά Μονοπάτια είναι στον αριθμό 11 και έχουν κωδική ονομασία το Ε . Το Ευρωπαϊκό Μονοπάτι Ε4 ξεκινά από τα Πυρηναία και καταλήγει στο Ζάκρο της Κρήτης .Επίσης το Ε6 διασχίζει όλη τη Β. Ελλάδα. Ευρωπαϊκά και Εθνικά Μονοπάτια συνδέονται μεταξύ τους.¹¹²

Εν συνεχεία , στο Άρθρο 2 αναφέρεται με ακρίβεια η σηματοδότηση των μονοπατιών όλων των κατηγοριών.

Α) Μονοπάτια αναψυχής σηματοδότηση με χρώμα **κόκκινο**.Β) Εκπαιδευτικά – θεματικά σηματοδότηση με χρώμα **πορτοκαλί**, Γ) Για αθλητικά μονοπάτια χρώμα σηματοδότησης **μπλε**, Δ) Μονοπάτια διαβίωσης χρώμα σηματοδότησης **ανοιχτό πράσινο**, Ε) Μονοπάτια για τους ΑΜΕΑ χρώμα σηματοδότησης **λευκό**.¹¹³

Εν συνεχεία, στο Άρθρο 13 προσδιορίζονται οι φορείς όπου θα είναι υπεύθυνοι για την υλοποίηση και τη πραγμάτωση των κατασκευών δικτύου και γενικότερα για όλες τις υποδομές που είναι αναγκαίες. Η ανάθεση γίνεται στους οργανισμούς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ΟΤΑ στα σωματεία (Ε.Ο.Ο.Α) και στον ΕΟΤ.¹¹⁴ Μεταβαίνουμε ευθύς στους βασικούς άξονες διαδρομών Εθνικών Μονοπατιών.

---

¹¹² www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012] βλέπε Υπουργική Απόφαση Άρθρο 2 / Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας,βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια Ε4 & Ε6

¹¹³ www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012] βλέπε Υπουργική Απόφαση Άρθρο 2 / Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας,βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια Ε4 & Ε6

¹¹⁴ www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012] βλέπε Υπουργική Απόφαση Άρθρο 2 / Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας,βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια Ε4 & Ε6

Εθνικά Μονοπάτια

ΔΙΑΔΡΟΜΗ I ΦΛΩΡΙΝΑ- ΛΙΤΟΧΩΡΟ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ II ΛΙΤΟΧΩΡΟ - ΚΑΡΔΙΤΣΑ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ III ΚΑΡΔΙΤΣΑ - ΔΕΛΦΟΙ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ IV ΔΕΛΦΟΙ - ΤΡΙΠΟΛΗ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΠΥΡΗΝΑΙΑ - ΓΥΘΕΙΟ¹¹⁵

3.4 Ευρωπαϊκή Ένωσης Πεζοπορίας : Ευρωπαϊκά Μονοπάτια

Το Ευρωπαϊκό μονοπάτι Μεγάλων διαδρομών E4 ξεκινώντας από τα Πυρηναία φτάνει στην Ελλάδα μέσω της Γιουγκοσλαβίας. Ο περιπατητής διασχίζει την Ελλάδα και φτάνει έως το νοτιότερο κομμάτι της το Γύθειο. Η διαδρομή είναι μαγευτική και ο περιπατητής έχει τη δυνατότητα να ανακαλύψει τις φυσικές ομορφιές και να επισκεφθεί μνημεία και μοναστήρια. Ιδανική περίοδος για να περπατήσει ο περιπατητής τις διαδρομές είναι από τις 15 Μαΐου έως τον Οκτώβριο όπου ο καιρός είναι ιδανικός και το κλίμα της Πελοποννήσου δροσερό.¹¹⁶

¹¹⁵ www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012] βλέπε Υπουργική Απόφαση Άρθρο 2 / Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

¹¹⁶ www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012] βλέπε Υπουργική Απόφαση Άρθρο 2 / Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

Το Ευρωπαϊκό μονοπάτι Μεγάλων διαδρομών E4

Εκτός από το E4 υπάρχει και το E6 το οποίο ξεκινά από τη Φιλανδία διασχίζει τη Δανία-Γερμανία-Τσεχία-Αυστρία - Σλοβακία και φθάνει στην Ελλάδα οριζόντια στην Ηγουμενίτσα και καταλήγει στην Αλεξανδρούπολη η συνολική έκταση είναι 1000χλμ.¹¹⁷

¹¹⁷ www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012]βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

Το Ευρωπαϊκό μονοπάτι E6 : Φιλανδία - Ηγουμενίτσα

Στην Ευρώπη έχει αναπτυχθεί ένα δίκτυο 11 πεζοπορικών διαδρομών μεγάλων αποστάσεων το οποίο το διαχειρίζεται η EUROPEANRAMBLERSASSOCIATION της οποίας η έδρα είναι στη Γερμανία.¹¹⁸

Οι διαδρομές οι οποίες διασχίζονται είναι πάνω από δύο χωρών κι καλύπτουν χιλιομετρική απόσταση μέχρι και 6.000 χιλιόμετρα. Ο στόχος των πεζοπορικών περιηγήσεων είναι η επίσκεψη σε αξιόλογα μνημεία λαϊκού πολιτισμού και η επαφή με το φυσικό κάλλος του κάθε τόπου. Γενικότερα, οι ημερήσιες εκδρομές κυμαίνονται από 11 έως 25 χιλιόμετρα και η χρονική τους διάρκεια είναι 8 με 10 ώρες.¹¹⁹

Τα ευρωπαϊκά μονοπάτια μεγάλων διαδρομών είναι μονοπάτια κυρίως μιας και μόνο χώρας αλλά και πολλών χωρών. Όλα τα ευρωπαϊκά μονοπάτια είναι αριθμημένα και

¹¹⁸ www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012] βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

¹¹⁹ www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012] βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

κάθε χώρα έχει το δικό της πρόσημο σηματοδότησης αλλά όλα έχουν το (E).¹²⁰

Η δημιουργία και γενικότερα η ανάπτυξη του ευρωπαϊκού δικτύου μονοπατιών ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση πεζοπορίας της οποίας έδρα είναι η Γερμανία με έτος λειτουργίας το 1969. Μέχρι και το 1971 αποτελούνταν από 6 χώρες των οποίων μέλη συνεργασίας ήταν 14 οργανισμοί πεζοπορίας. Σήμερα αποτελείται από 55 οργανισμούς πεζοπορίας 35 ευρωπαϊκών χωρών. Ο ευρωπαϊκός αυτός οργανισμός έχει πάνω από 3 εκατομμύρια μέλη. Εντός του καταλόγου των μελών των ευρωπαϊκών χωρών βρίσκεται και η Ελλάδα (Ε.Ο.Ο.Α).¹²¹

Το επίσημο λογότυπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης της Πεζοπορίας.

Εάν κάποιος επισκεφτεί την επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης Πεζοπορίας θα διαπιστώσει ότι είναι μια μεγάλη Ένωση μέλη της οποίας είναι όλο το σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών. Από το 1969 μέχρι και σήμερα το 2018

---

¹¹⁸ www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012]βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

¹¹⁹ www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012]βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

έχουν διεξαχθεί διεθνή συνέδρια πεζοδρομίας σχεδόν σε όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες. Το 1988 διεξήχθη στους Δελφούς. Το έτος 2018 διεξάγεται στο Λουξεμβούργο.¹²²

Ο στόχος της διοργάνωσης των συνεδρίων είναι ο διεθνής διάλογος για τα θέματα που αφορούν τη πεζοπορία και την εξέλιξή της αλλά επίσης και την ενδυνάμωση των πρωτοβουλιών που μπορούν να παρθούν γύρω από την εξέλιξη του ευρωπαϊκού δικτύου μονοπατιών μεγάλης απόστασης.

Κατάλογος με τα 11 Ευρωπαϊκά μονοπάτια

E1 : Νορβηγία – Σουηδία- Δανία- Ελβετία – Ιταλία σύνολο χλμ : 5.000

E2 : Ιρλανδία- Σκωτία – Αγγλία – Ολλανδία - Βέλγιο – Λουξεμβούργο – Γαλλία σύνολο χλμ : 2.800

E3 : Ισπανία – Γαλλία - Βέλγιο – Λουξεμβούργο – Τσεχία – Σλοβακία-Ουγγαρία – Ρουμανία – Βουλγαρία – Τουρκία σύνολο χλμ : 6.300

E4: Ισπανία – Γαλλία – Ελβετία –Γερμανία- Αυστρία – Ουγγαρία- Ρουμανία – Βουλγαρία- Ελλάδα σύνολο 3.000 χλμ.

E5: Γαλλία – Ελβετία – Γερμανία – Αυστρία – Ιταλία σύνολο 3.000χλμ.

E6 : Φιλανδία - Σουηδία - Δανία – Γερμανία – Αυστρία – Σλοβενία- Ελλάδα – Τουρκία σύνολο 5.600 χλμ.

E7 : Ισπανία – Ανδόρα – Γαλλία – Ιταλία – Σλοβενία – Ουγγαρία σύνολο 5.200 χλμ.

E8: Ιρλανδία – Ηνωμένο Βασίλειο – Ολλανδία – Γερμανία – Αυστρία – Σλοβακία – Πολωνία – Βουλγαρία σύνολο 4.600 χλμ.¹²³

E9 : Πορτογαλία – Ισπανία – Γαλλία – Βέλγιο – Ολλανδία – Γερμανία – Πολωνία – Ρωσία – Λιθουανία – Λετονία – Εσθονία , σύνολο 4.600 χλμ.

E10 : Φιλανδία – Γερμανία – Τσεχία – Αυστρία – Ιταλία – Γαλλία – Ισπανία σύνολο 2400 χλμ.

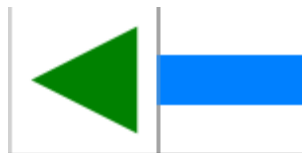
¹²² www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012]βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

¹²³ www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012]βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

E11 : Ολλανδία – Γερμανία – Πολωνία , σύνολο 2400χλμ.

Συμπερασματικά τα Ευρωπαϊκά Μονοπάτια μεγάλων αποστάσεων έχουν 46.000 χιλιόμετρα.¹²⁴

Πρόσημο E6& E4

Σε υποενότητες του ERA (European Ramblers Association) μπορεί κάποιος να δει την προσφάτως ανάρτηση της πρώτης διεθνούς συνάντησης, η οποία θα διεξαχθεί τον Οκτώβριο στην Άνδρο. Είναι η πρώτη συνάντηση στο κυκλαδίτικο νησί και το ERA προτρέπει όλους τους πεζοπόρους ανά τον κόσμο να συναντηθούν στο νησί με σκοπό τη γνωριμία με το φυσικό κάλλος του νησιού και τη γνωριμία με τα πολιτιστικά μνημεία του τόπου. Το ERA δίνει μέσα από την επίσημη ιστοσελίδα του σαφείς επεξηγήσεις για το νησί καθώς και πληθώρα φωτογραφιών. Είναι έκτασης 100 χλμ και έχει μονοπάτια ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και κατασκευασμένα βάση ευρωπαϊκών προδιαγραφών.¹²⁵

Επιπροσθέτως, η διεθνής τουριστική αγορά αναφορικά με τη πεζοπορία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στον διεθνή οργανισμό ERA. Κάθε 4 χρόνια περίπου διοργανώνονται εκδηλώσεις και φεστιβάλ πεζοπορίας και ένα από αυτά ονομάζεται EURORANDO.¹²⁶ Αυτή είναι ένα event μεγάλης κλίμακας καθώς συμμετέχουν 4000 με 6000 χιλιάδες πεζοπόροι από όλο τον κόσμο. Το EURORANDO προγραμματίζεται να διαρκέσει ένα χρόνο από το 2020 έως το 2021. Η Ευρωπαϊκή τουριστική εναλλακτική αγορά θα συνεισφέρει με τη προτροπή της για συμμετοχή όλων των ευρωπαϊκών πεζοπορικών οργανισμών και συλλόγων.¹²⁷ Το συγκεκριμένο event προσφέρει 5 έως 7 ημέρες πεζοπορικές εκδρομές και συμμετοχή σε διάφορες εκδηλώσεις ανοίγματος και κλεισίματος της διοργάνωσης. Είναι μια σημαντική ευκαιρία να ενωθούν όλες οι πεζοπορικές οργανώσεις και όλοι οι

¹²⁴ www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012] βλέπε ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6

¹²⁵ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK

¹²⁶ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK

¹²⁷ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK

άνθρωποι με κοινά ενδιαφέροντα με σκοπό την επικοινωνία και τη γνωριμία με τα ήθη και τα έθιμα άλλων λαών. Τέτοιες εκδηλώσεις συνεισφέρουν απόλυτα στη ενδυνάμωση των λαών μεταξύ τους, αλλά και στην παγκόσμια οικονομική ευημερία.¹²⁸

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η διεθνής τουριστική αγορά είναι ένα οικονομικό φαινόμενο το οποίο έχει προεκτάσεις και σε κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο αλλά κυρίως έχει μέγιστη επίπτωση στη παγκόσμια τουριστική βιομηχανία ήτοι στην παγκόσμια οικονομία. Ανθηρές τουριστικές εθνικές οικονομίες ανθηρή η παγκόσμια κοινωνία πολιτών με ολοένα αυξανόμενο βελτιούμενο βιοτικό επίπεδο. Γεγονός, λοιπόν, η μετακίνηση των πληθυσμών με θετικό πρόσημο. Η αυξανόμενη επιθυμία των ανθρώπων να γνωρίζουν εκτός συνόρων λαούς και πολιτισμούς συμβάλλει στην ιδέα του κοσμοπολιτισμού και κατ'επέκταση στη διεθνή τουριστική αγορά.

Η Ελλάδα μεσογειακή χώρα πλούσια σε ήλιο και θάλασσα βρίσκεται στο επίκεντρο της παγκόσμιας κοινότητας. Η ελληνική τουριστική βιομηχανία ολοένα και αναβαθμίζεται σε ποιότητα, εγκαταστάσεις και υποδομές. Ο τουρισμός ανέκαθεν αποτελούσε εργαλείο ανάκαμψης της οικονομίας και συνεπώς οι έλληνες επιχειρηματίες στον τομέα του τουρισμού ολοένα και επενδύουν σε εξάπλωση τουριστικών θερέτρων αλλά και γενικότερα εγκαταστάσεων για να μπορούν με αξιοπιστία να φιλοξενήσουν τα μαζικά τουριστικά κύματα του εξωτερικού.

Οι μελέτες της σύγχρονης εποχής που γίνονται στο τουριστικό τομέα δείχνουν μια ολοένα αυξητική τάση προτίμησης στον εναλλακτικό τουρισμό και ιδιαίτερα στη ποδηλατοδρομία και την πεζοπορία.

Η ποδηλατοδρομία ως μέσο ψυχαγωγίας, έχει εξαπλωθεί στις ευρωπαϊκές χώρες σε βαθμό όπου οι μετακινήσεις των ευρωπαίων πολιτών γίνονται κατά το 45% με τα ποδήλατα με σκοπό να πάνε στον εργασιακό τους χώρο αλλά και για τα ψώνια της ημέρας. Χώρες όπως η Ολλανδία, το Βέλγιο, η Γερμανία, το Λουξεμβούργο, η Γαλλία, η Δανία αναδεικνύονται ως χώρες πρότυπα ποδηλατικών εγκαταστάσεων και υποδομών και είναι οι χώρες οι οποίες προωθούν και προτρέπουν τους πολίτες τους για ποδηλατικές διακοπές. Αναφορικά με την Ελλάδα, η ποδηλατική άσκηση τα

---

¹²⁸ IPK International (2012). Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK

τελευταία 15 χρόνια έχει αρχίσει να διαδίδεται και να εξαπλώνεται ραγδαία σε βαθμό που οι τοπικοί δήμοι έχουν αρχίσει πλέον να φτιάχνουν ποδηλατικούς διαδρόμους. Η συνεργασία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και του ΕΟΤ είναι αναγκαία για την ανάβαθμιση των ποδηλατικών εγκαταστάσεων και υποδομών.

Η ποδηλατοδρομία αποτελεί μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού που στη σύγχρονη εποχή εξαπλώνεται ραγδαία διότι οι ευρωπαίοι πολίτες ενδιαφέρονται για την άμεση επαφή με τη φύση αλλά και για την πολιτισμική κληρονομιά των εθνικών χωρών. Η επίσκεψη σε αρχαιολογικούς χώρους,μνημεία,κάστρα,μουσεία κ.λ.π. καθίσταται ολοένα και πιο συχνή και προτιμητέα από το τουριστικό κοινό.

Η πεζοπορία ως μια δεύτερη μορφή του εναλλακτικού τουρισμού αποτελεί πόλο έλξης για το τουριστικό διεθνές κοινό αλλά και σημαντικό οικονομικό παράγοντα για την διεθνή τουριστική αγορά. Η περιπατητική περιήγηση αφορά όλες τις ηλικιακές ομάδες και σκοπό έχει τη σωματική και πνευματική ευεξία.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση Πεζοπορίας ERAείναι ο θεμελιώδης πυλώνας της ευρωπαϊκής πεζοπορικής άσκησης,καθώς ως δυναμικός ευρωπαϊκός φορέας διοργανώνει ευρωπαϊκές πεζοπορικές εξορμήσεις με συμμετοχές πάνω από 6.000 μελη. Όλες οι ευρωπαϊκές χώρες είναι συνεργαζόμενα μέλη της Ένωσης. Η Ελλάδα ως βασικό μέλος της ERAαποτελεί πόλο έλξης για πεζοπορικές εξορμήσεις. Τα εθνικά μονοπάτια αν και μαγευτικά σε φυσικό κάλλος,δεν διαθέτουν το απαραίτητο και αναγκαίο πεζοδρομικό δίκτυο, ώστε να μπορούν να φιλοξενήσουν πεζοπόρους από όλο τον κόσμο.Γι αυτό και χρειάζονται κονδύλια για τηναδιαμόρφωση και τη συντήρηση των μονοπατιών και τοποθέτηση της ειδικής σήμανσης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Υπουργική απόφαση 151344/ 165/ 2017- ΦΕΚ 206/ 13/30-1-2017: Καθορισμός τεχνικών προδιαγραφών χάραξης, σήμανσης, διάνοιξης και συντήρησης των ορειβατικών πεζοπορικών μονοπατιών.

Νόμος-3105/03 (ΦΕΚ-29/Α/10-2-03) ΑΡΘΡΟΝ-40 Ορειβατικά καταφύγια, δασικά χωριά, ορειβατικά μονοπάτια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΗ

1. Hoyle, L., Dorf, D. & Jones, T. (1989). *Managing Convention and Group Business*.
2. IPK International (2012). *Global Travel Trends 2011/12. Munich: IPK*

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

1. Αννίβας, Μ. *Ο Τουρισμός ως Κινητήρια Δύναμη Ανάπτυξης της Χώρας*.
2. Βαρβαρέσος, Σ. (1998). *Τουρισμός – Έννοιες, Μεγέθη, Δομές*. Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός.
3. Berstein .S – MilzaP. (2008) *Η ιστορία της Ευρώπης* , Αθήνα, εκδόσεις Εθνική Τράπεζα.
4. Ηγουμενάκης, Ν.Γ. (2000). *Τουρισμός και Ανάπτυξη* .
5. Θεοφανίδης, Σ. (1985). *Θεωρία και Πρακτική της Οικονομικής Πολιτικής*. Εκδόσεις Παπαζήση.
6. Λεοντίδου , Λίλα (2011) , *Αγεωγράφητος Χώρος* , Αθήνα , εκδόσεις Ελληνικά γράμματα
7. Παυλόπουλος, Π., Κουζέλης, Α .(1998). *Περιφερειακή ανάπτυξη της Ελλάδος και τουρισμός*. Αθήνα: ΙΤΕΠ.
8. *Υπουργική απόφαση Άρθρο 2 / Υπουργείο Περιβάλλοντος κα Ενέργειας*

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

1. [www. HealthyCiclinggr](http://www.HealthyCiclinggr) : ποδηλατικός τουρισμός και Ελλάδα / 18/07/2012
2. www.thomascook.com [πρόσβαση 15-12-2012]
3. www.ypan.gr[πρόσβαση 15-12-2012]
4. <http://www.kathimerini.gr/>[πρόσβαση 15-12-2012]
5. www.eot.gr [πρόσβαση 15-12-2012]
6. www.sete.gr [πρόσβαση 15-12-2012]
- 7.ppt: Εθνικό θεματικό δίκτυο: Εθνικά και Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 & E6
- 8.<http://worldtrailsnetwork.org/>
- 9.<https://www.e-nomothesia.gr/kat-periballon/upourgike-apophase-151344-165-2017.html>